

MAGYAR VILÁG

II. ÉVFOLYAM.

Budapest, 1907. márczius hó 17-én.

11. SZÁM.

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

◻◻◻◻

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

FŐSZERKESZTŐ:

DR. DEMJANOVICH EMIL

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS:

LAMPÉRTH GÉZA

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CSUDÁKY BERTALAN

TARTALOM: Márczius: *Lampérth Géza.* — Rómában: *Szabó Jenőné.* — A lelkiismeret: *Nagy Vincze.* — Álom: *Irisz.* — Shelley és Keats. III.: *Dr. Volland Arthur.* — Tiszavölgyi képek. V.: *Romanecz Aladár.* — A Petőfi-Társaság szabadságünnep: *Helikon.* — Irodalom és művészet: *Ór.* — A hétről. — A szerkesztőség üzenetel. — Egyről-másról.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
II. KER., FŐ-UTCZA 4. SZÁM.

Előfizetési ár: Negyedévre 2-50 K.
Egyes szám ára 20 fillér.

Téli menetrend az alábbi állomások közötti forgalomban.

Érvényes 1906 október 1-től.

A Magyar Világ olvasói számára magunk állítottuk össze ezt a menetrendi kivonatot s arra nézve a m. kir. államvasutak jóváhagyását is kieszközlöttük.

Budapestről					Budapestre						
12 ⁴⁵	690	730	920	215	ind.	1102 ⁺	635	705	745	800	925
22 ⁴⁵	895	935	1125	394	érk.	944 ⁺	425	435	522	610	810
23 ⁰	622	622	1022	1022	ind.	1054 ⁺	140	535	842	915	
5 ⁰⁰	822	822	1222	1222	érk.	824	1222	310	622	822	
6 ⁴⁵	308	709			ind.	835	430	915			
8 ⁵⁷	456	811			érk.	621	215	622			
7 ⁴⁰	835	215			ind.	130	810	1012	635		
23 ³	632	1102			érk.	421	559	238	500		
9 ⁴⁰	900	1110			ind.	642	542				
10 ¹⁴	1102	238			érk.	421	500				
7 ⁴⁰	810 ^x	215	215	845 ^x	ind.	635	650 ^x	815 ^x	130	130	820 ^x
13 ¹	510 ^x	805	1145	628 ^x	érk.	712	1042 ^x	1022 ^x	502	725	1050 ^x
8 ⁰⁰	815	622	1042		ind.	810	850	725	902		
13 ⁴	722	1212	734		érk.	922	241	313			
7 ⁰⁰	915	745	900	235	ind.	150	642	922	542	542	
7 ⁰⁴	704	140	612	822	érk.	604	1002	212	455	841	
9 ⁴⁰	740	835			ind.	810	1012	635			
11 ⁰⁹	401	722			érk.	908	120	424			
7 ³⁵	900	235	725	912	ind.	522	542	150	640	932	
12 ⁰⁴	322	642	224	224	érk.	1341	1022	857	1205	430	
9 ⁴⁰	740	835			ind.	812	1012	635			
13 ⁰²	501	722			érk.	818	1222	335			
8 ¹⁰	1235				ind.	310	822	310	720	810	820
12 ⁵⁸	811				érk.	613	322	742	1259	312	342
9 ⁴⁰	740	835			ind.	812	1012	635			
3 ³⁰	622	911			érk.	708	1127	1235			
7 ⁴⁰	810 ^x	215	215	845 ^x	ind.	635	815 ^x	130	130	820 ^x	1012
12 ³⁵	328 ^x	722	912	502 ^x	érk.	922	1222 ^x	630	840	1222 ^x	505
9 ⁴⁰	1110	900	235		ind.	130	642	542			
9 ²¹	1244	822	1042		érk.	428	708	712			
9 ⁰⁰	722 ^x	912 ^x			ind.	542 ^x	812	1012			
23 ²	1222 ^x	1222 ^x			érk.	135 ^x	1141	841			
8 ³⁰	940	235	1012	1120	ind.	815	115	622	710	1042	1220
4 ²²	157	712	442	442	érk.	822	825	1257	224	1044	312
4 ³¹	740	835	900	725 ^x	ind.	635	842	512	542 ^x		
7 ⁰⁰	722	1042	950	950	érk.	1128	541	104	338 ^x		
7 ⁴⁰	810	835	1235	215	ind.	635	815	130	310	720	842
10 ⁵⁰	1243	118	822	535	érk.	1112	222	1010	710	1243	222
11 ¹⁰					ind.	1042					
5 ²²					érk.	642					
7 ⁴⁰	835	215	940		ind.	635	130	842	1012		
23 ²	722	1112	1122		érk.	413	402	322			
9 ⁴⁰	835				ind.	810	635				
11 ⁰⁹	828				érk.	715	315				
9 ⁴⁰	740	900			ind.	130	922				
7 ³⁹	219	722			érk.	542	1222				
7 ³⁵	900	235	725	912	ind.	522 ^x	150	642	922		
13 ²	612	802	442	442	érk.	812 ^x	725	642	922		
7 ⁰⁵	912	725	900		ind.	642	922	542			
8 ⁰⁶	896	325	841		érk.	710	1215	513			
7 ³⁵	900	235	545	912	ind.	502	720	750	935	150	642
12 ²⁶	344	702	142	241	érk.	205	1122	222	415	843	1122
7 ²²	912	725	900	235	ind.	130	642	922	542		
6 ⁴⁹	649	136	534	841	érk.	650	1014	208	822		
7 ²²	912	725	912		ind.	542	810				
3 ²¹	314	314			érk.	1042	708				
7 ⁴⁰	835	215	940		ind.	635	130	842	1012		
12 ³⁰	339	725	612		érk.	921	742	1222	452		
7 ⁴⁰	835	215	940		ind.	635	130	842	1012		
12 ⁴³	405	822	622		érk.	912	722	1209	439		
7 ³⁵	900	235	725	912	ind.	542 ^x	150	642	922		
2 ¹²	711	842	542	542	érk.	712 ^x	642	843	212		
9 ⁴⁰	740	835	725	912	ind.	542 ^x	810	1012	635		
3 ³⁰	622	912	841	841	érk.	442	627	1039	1228		
9 ⁴⁰	1112	740	835	215	ind.	130	722	1012	635		
9 ²¹	915	1204	622	741	érk.	803	1022	450	1022		
7 ²²	912	725	900	235	ind.	130	642	922	542		
6 ²⁴	624	115	514	841	érk.	712	1039	230	922		
6 ⁰⁰	720	215			ind.	922	1050	140	555	912	
11 ³⁷	1137	622			érk.	542	542	1001	1001	412	
8 ⁰⁰	815	622	1042		ind.	922	810	850	722		
7 ²²	635	710	552		érk.	810	1000	802	922		
6 ⁴⁵	850	1222	210	1022	ind.	1245	145	712	922	640	
3 ³⁵	150	722	622	622	érk.	615	820	210	1235	1022	
8 ³⁰	930	300	315	1022	ind.	140	555	722	922	1122	745
12 ³⁰	545	730	912	710	érk.	905	920	300	500	642	1022

† Kelet-ost. expr.-vonat. * Közvetlen vonat. o Nyiregyháza—Kis-Várda közt csak szerdán és szombaton közlekedik. ° Csak esütőtökön és hófőn (kelet-ost. expr.-vonat.) 1) Csak kedden, csütörtökön és szombat, ünnepnap kivételével. 2) Csak ünnep- és vasárnapon. 3) Csak hétfőn, szerdán és pénteken, ünnepnap kivételével. A vastagabb számjegyek a gyorsvonatok érkezési és indulási idejét, az aláhúzott számok az esti 622 órától reggeli 622 óráig terjedő éjszai időt jelölik.

Tengeri katasztrófák. A *Erlin* hajó megrendítő katasztrófája alkalomszerűvé teszi, hogy rövid visszapillantást vessünk a legutóbbi tizenöt esztendő hasonló hajótöréseire. A sort a *Viktoria* angol hadihajó kezdi meg, a mely 1893-ban összeütközött az ugyancsak angol *Camperdown* hajóval; 359 áldozata volt ennek a katasztrófának. 1894-ben merült el összeütközés következtében az orosz *Vladimir* hajó s az ugyancsak orosz *Vairarapo*; az előbbivel 100 ember, az utóbbival 125 ember veszett el. 1895-öt a következő tengeri katasztrófák tették emlékezetessé: az *Elba* hajó Lowestoff közelében 334 áldozattal, a *Reina Regente* a Trafalgár-foknál 400 áldozattal, a *Colima* Mexikó partvidékén 108 áldozattal pusztult el. 1896-ban két nagyobb hajótörést jegyeztek föl: a *Drummond Castle*-ét Ushand közelében s a *Salier*-é a spanyol part mentén; az előbbin 247, az utóbbin 289 ember szállt le a tenger mélyébe. 1897 aránylag enyhe esztendő volt. Mindössze az egy *Aden* ment fenékre 92 áldozattal. Borzalmas volt ellenben 1898-ban a *Bourgonne* katasztrófája az Atlanti-óceánon összeütközés következtében: e hajótörésnek 546 áldozata volt; ugyanebben az évben merült el a *Mohegan* gőzös is 107 utasával. 1899-ben és 1900-ban egy-egy jelentősebb hajótörés volt: a *Charkirch*-é 50 áldozattal s a *Stella*-é 105 áldozattal. Annál szörnyűbben aratott a következő esztendő, 1901. Nem kevesebb, mint négy hatalmas tengerjáró gőzös pusztult el ebben az évben: a *Rio Janeiro* (122), a török *Aslan* hajó (180), a Vöröstengeren, az *Islander* (65) Alaska partján, s a *Cobra* (67) angol torpedó-vadászhajó az angol partokon. A következő évben, 1902-ben 739 utasával egyetemben pusztította el Bengália partján a ciklon a *Camorta* gőzöst, 1903-ban csak az egy *Arequipa* (63) elmerülését jegyezte föl a krónika. De jóvá tette mulasztását a következő év, 1904, a melyet bizvást a *General Slocum* esztendőjének nevezhetünk. Ezen a rengeteg oceánjáró hajón 1020 ember merült a sós hullámsírba; ezzel azonban még nem merült ki az 1904-iki év dühe: még a kivándorlókat szállító *Norge* nevű norvég hajó is ebben az esztendőben veszett el 637 emberével. Az 1905-iki év legnagyobb hajókatasztrófája Togo tengerenagy *Mikasa* nevű zászlóhajójának elpusztulása volt, 599 főre rúgó legénységével; a *Hilda* is ekkor ment fenékre 128 utasával. Az 1906-iki év katasztrófái a *De Smet de Nayer* belga iskolahajó (34) és a *Sirio* olasz kivándorlási hajó (300) megsemmisülése. Az alig két hónapos 1907-nek pedig máris két áldozata volt: a 90 embert szállító *Larchmont* gőzös pusztulása s néhány nappal ezelőtt a *Berlin* elmerülése 120 emberrel. Statisztikáinkból látni való, hogy a *Berlin* rémes esete korántsem tartozik a nagyszabású tengeri katasztrófák közé.

A hamis gyémánt megismerése. Ötvösök, de az élesszemű dilettánsok is könnyű szerrel megkülönböztetik a hamis gyémántot a valóditól. Már a valódi gyémánt foglalatja is annyiban különbözik a talmítótól, hogy az előbbi mindig *à jour*-módra van foglalva, az utóbbihoz azonban alul apró önzemez simul, hogy a fénysugarak áthatolását megakadályozza. A valódi gyémánt bevésséi az üvegbe, ellenben az értéktelen utánzat csak megkarcolja az üveglapot. A reszelő éppenséggel hatástalan a gyémánttal szemben, az utánzat felületét ellenben alaposan lesimítja. Ugyanezen célra alumínium is használható. A vizsgálátnál ugyanis meg kell nedvesíteni a követ, melyen az alumínium csak ez esetben hagy nyomot, ha a kő hamisított. Nagy különbség van az üvegtúntatók és az olcsóbb ékkövekből, a szintelen safrinból és topázból készített hamisítványok között is, de ezek is könnyen megkülönböztethetők a gyémánttól, mert a safrinok tejszíne van, a topáz pedig rendszerint sárgás színi, a reszelő pedig midkettőt lesimítja.

Miért mondják azt, hogy »nagy lábón élni.« Nyelvtudósok azt hiszik, hogy ez a kifejezés valami undok germanizmus, vagy legalább is gallicizmus. Se egyik, se másik, mert ez szó szerinti valóság. Mert nemcsak a mai modern korban vannak ám eszeveszett divatok, voltak ilyenek a középkorban is bőven. Ilyen volt a »nagy lábón éles« is. Ez a kitétel ugyanis egy igen szellemes, igen szép férfúrnak, az anjoui grófnak, Plantagenet Gottfriednek közöni megfúléletését. Ennek a szép férfúrnak egy komoly szépséghibája volt. Ideálisar. kecses lábán, azaz csakis a ballában jókora csontkinövés éktelenkedett. Ez bántotta a grófit. Egyezsere csak frappáns ötlete támadt. Új cipőjének olyan hegyet csináltatott, amely teljesen eltakarta lába hibáját, sőt még fel is kunkorodott. Pár hónap múlva egész Páris ilyen cipőt hordott. Ezt a viseletet *à la poulaine*-nek hitták. Az előkelő világ után csakhamar a polgárság is viselni kezdte ezt a cipőfajtát, sőt annyira ment ez, hogy a polgárság legfeljebb csak 6 hüvelykel hosszabb cipőt hordhatott, míg az előkelőségnek sokszor két lábnyira is felkunkorodott cipője orra. A papság is viselte sokáig, de aztán tiltakozott ellene szó-

zéken s ahol csak tehetett, egybeült is. V. Károly két rendeletet is bocsátott ki e viselet ellen, de nem használt semmit. Csak annál is inkább viselték. Innen keletkezett a mondás: vivre sur un grand pied = nagy lábón élt, vagyis tényleg alapul ez a szólamód.

A leköztört csalogánydal. Pármában 1614-ben megjelent egy könyv »Ruben hilaritragedia satiropastolares czimen, amely a csalogány dalát a következő hangutánzással örökíti meg:

Tiún, tiún, tiún, tiún, tiún,
Zpé tiú zqua;
Quorror pipi
Tio, tio, tio, tio, tio, tio, tix.
Qutio, qutio, qutio, qutio;
Zquo, zquo, zquo, zquo.
Zi, zi, zi, zi, zi, zi, zi, zi,
Quorror tiú zquá pipiqui!

Egy Tesauro nevezetti grófnak, aki 1677-ben halt meg, úgy tejszett ez a kis dalocska, hogy lelkesített kiáltott fel:

— Nem tudom, vajjon a csalogányok költők, vagy pedig a költők a csalogányok!

A kalendárium furcsaságai. Évszázad nem kezdődhetik szerdával, péntekkel és vasárnapal. A kalendárium húsz év múlva ismét használható. Október mindig ugyanazzal a nappal kezdődik, a melyekkel január; április azzal, amelyekkel július; szeptember, amelyekkel december. Február, márczius és november kezdőnapja ugyancsak közös. Május, junius és augusztus sohasem kezdődik ugyanazzal a nappal, sőt a többi hónapok kezdőnapjaival sem. Az év azzal a nappal végződik, amelyekkel kezdődött. Ezek a szabályok azonban szökőévre nem érvényesek.

Az éjjeli és nappali alvás. Baschiell párisi orvos számos esetben tanulmányozta, hogy mily hatása van a nappali és az éjjeli alvásnak a szervezetre. A nappali alvás sohasem oly megnyugtató, mint az éjszakai s következképp sohasem oly folytonos, s sokkal fölülteesebb, mint az éjszakai. A szervezet azon működéseit (szív-, lélegzés), melyek az éjszakai alvás alkalmával gápiesen lassabbodnak vagy gyorsulnak, a nappali alvás határozottan zavarja. Különös összefüggés van az éjszakai sötétsége s az éjszakai alvás mélysége közt. Nagy testi fáradság esetén a nappali alvás nem is igazi alvás, hanem inkább csak testi bétulás. A nappali alvásnak logikusabbak az álmai, végül a nappali alvás után minden ember kisebb nagyobb fáradságot érez.

Ágykúra. Egy angol orvos, aki könyvet írt az idegesség gyógyításáról, eredeti kúrát ajánl az ideges emberiségnek. Ez az ágykúra. Azok, akiknek nem telik üdülésre és pihenésre, nagyon jól csillapíthatják idegességüket, ha időről-időre egy-egy napot ágyban töltének. Akárhány ember magától is rájött már erre a kitűnő orvosságra. Egy spanyol nyakgereszködő például kijelentette, hogy valahányszor teheti, egy-két napot ágyban tölt, ami mindig használ neki. Ugyanazt mondja egy angol dáma is, aki esztendőök hosszú során át egy nagy londoni szabó-czég iktelvezetője volt. Hogy késő agg koráig megőrizte testi és szellemi üdeségét, azt annak tulajdoníthatja, hogy minden héten egy napot ágyban töltött.

Gyógyító zene. Dr. Meachon orvos szerint már Dávid is hárfapengéttel igyekezett Saul tébolyát lecsendesíteni. Szerinte például Mendelsoln nászindulója erős szivdobogással és nehéz lélegzésnél használ, Chopin Nocturnó ideges izgatottságot csillapítanak s az álmatlanságban szenvedőnek visszaadja az álmát. Meachon eseteket hoz föl amellet, hogy zenével sikerült a neuraszniát megszüntetni s lábtegekélnél a hófokot csökkenteni. Az ő elmélete szerint a zene kitágítja a véredényeket, gyorsítja a vérkeringést s így kedvező az emésztésre is.

Citromlikőr. Vegyük hat citromnak a héját, vágjuk metéltre, tegyük egy üvegbe s öntsünk reá egy liter alkoholt. Ezután főzzük szirupot 84 deka cukorból és egy pohár vízből s ha már szép tisztára elhaboztak a szirupot, öntsük az alkohol közé. Hagyjuk három hétig állani, azután rázunk föl s ismét hagyjuk állani 12 napig. Végül szűrjük meg s öntsük át szép tiszta fehér üvegbe, dugaszoljuk be erősen és évekig eláll. Minél idősebb annál jobb lesz.

Képeretek tisztítása. Galvanikusan aranyozott fémképeretek a következő módon tisztítandók: 1 rész boraxot, 64 rész vízben feloldunk. Ez enyhe oldattal gyöngéden megmoszuk a keretet egy szivacs segítségével s tiszta vízzel leöblítjük. Ha megszárad, puha bőrdarabkával fényesre dörzsöljük. Faaranyozást azonban csak tiszta vízzel kell tisztítani.

Padló-máz. Tartós, fényes máz padlóknak a vízüveg. A padlót először jól meg kell mosni, a hézagokat vízüveg és üvegorból készült péppel betömni, aztán kemény esettel rákenni a szűrőrsűgű vízüveget. Mikor az első máz megszáradt, valami ásványfességgel befestjük a padlót és megszáradása után még egy vagy kétszer bevonjuk vízüveggel. (Drogustánál kapható.)

A
MAGYAR VILÁG

SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA:

BUDAPEST, II. FŐ-UTCZA 4. SZ.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGÉSZ ÉVRE .. .. 10.— KOR.

FÉLÉVRE .. .. 5.— „

NEGYEDÉVRE .. .. 2.50 „

MAGYAR VILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
II. KER., FŐ-UTCZA 4. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA.

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 10 K. Negyedévre 2-50 K.
Félévre 5 K. Egyes szám ára 20 fill.

FŐSZERKESZTŐ:
DR. DEMJANOVICH EMIL
(telefon-száma: 57-70)

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS:
LAMPÉRTH GÉZA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
CSUDÁKY BERTALAN
(telefon-száma: 41-24)

TARTALOM: Márczius: *Lampérth Géza.* — Rómában: *Szabó Jenőné.* — A lelkiismeret: *Nagy Vincze.* — Álom: *Irisz.* — Shelley és Keats. III.: *Dr. Yolland Arthur.* — Tiszavölgyi képek. V.: *Romanecz Aladár.* — A Petőfi-Társaság szabadságünnepe: *Helikon.* — Irodalom és művészet: *Ór.* — A hétről. — A szerkesztőség üzenetei. — Egyről-másról.

MÁRCZIUS.

Kikelet fuvalma lendül,
Rügyfakasztó nap ragyog...
Köszöntelek a lelkemből
Márcziusi szép napok!
— Epekedő vágygyal
Rég várok én rátok,
A téli borúra,
Enyészetre, búra:
Ti a virulásnak,
A feltámadásnak
Derűjét hozzátok.

Volt idő, volt... nem oly régen,
— Rá gondolni is nehéz! —
Téli ború ült e népen,
Téli fásúlt dermedés...
— Tisza, Duna partján
Sírt a magyar nóta,
A múltba sírt vissza:
Fényes napjaidba
Régi szabadságunk,
Melyért úgy sovárgtunk
Hajh! századok óta...

S márcziusnak langy szellője
Hogy a szívekbe csapott:
Nyílt a börtön és belőle
Kiragadták a rabot!
— Bilincse vasából
Kardot kovácsoltak,
S fiatalja, aggja
Győzve ragyogtatta...
Hej, azok az idők
De szépek, de dicsők,
De csodások voltak!

Tisza partja, Duna partja
Vértől ázott akkoron,
S a jó Isten úgy akarta:
Virág nyílt a vérnyomon...
— Tisza-Duna mentén
Vigan zeng a dal ma,
Édes dallamában
Az zeng büszkén, bátran:
— Erején e népnek
Pusztulásnak, vésznek
— Megtörik hatalma!

Rómában.

(Visszaemlékezés a gör. kath. magyarok 1900. évi zarándoklatára.)*

Írta: Szabó Jenőné.

Roskovics Ignác, kiváló festőművésznünk, az én kedves komám uram az oka, hogy én a «gör. kath. magyarság ama nagy napján» — mint a zarándoklatról kiadott Emlékkönyv írja — vagyis 1900 márczius 9-én nem lehettem Rómában. Legalább úgy illik, hogy mint keresztapa, ő vegye magára a felelősséget a görög kalendariumért, amely miatt az én kis Gyuriczám később pillantotta meg a világot, mint ahogy vártuk. Így történt, hogy én lekéstem a vonatról. Viszont azonban a kis Gyuriczám és az ő révén keletkezett komaságnak köszönhető, hogy mind a három Roskovics testvér elment Rómába, már pedig belátja mindenki, hogy a Roskovicsok nélkül bizony csonka maradt volna a zarándoklat. Bocsnát ezért a kis indiszkrécióért, de ha már ennyit elárultam, akkor talán szabad lesz egyéb intim részleteket is följegyezmem, amelyek könnyen érthető okoknál fogva nem kerültek az Emlékkönyvbe.

Mert, bár nem vettem részt a zarándoklatban, mégis tudok egyet-mást, ami talán most — a zarándoklat negyedik évfordulóján — szélesebb köröket is érdekelhet. Amit ilyesmit tudok, azt rövideg kedvéért külön címek alatt, pontokba szedem.

Vulkánikus talaj. Eddig csak azt tudtuk, hogy Fiuméig a «Bóra», a tengeren a «Sirocco», Anconától — Rómáig és magában Rómában pedig a «Freddo» üldözte a zarándoklatot. Utólag azonban kiderült, hogy Rómában a «Freddo» csak a fölszínen fagyoskodott, de a föld színe alatt a legforróbb vulkán dühöngött. Ezt már csak néhány hóval később, a nagy *nemzeti* zarándoklatból tudtuk meg, ahonnan férjemnek egy főpapi barátja szóról-szóra a következőket írta: *«Itt mi magyarok vulkánikus talajon járunk, csak úgy inog a föld lábaink alatt».* Ugy-e, ez sok mindent megmagyaráz?

Hol az írás? Nagy volt tehát a baj Rómában. A pápa főkamaraása sehogy se tudta megtalálni azt a jegyzetet, amelyre föl volt írva, hogy a zarándoklat «mikorától meddig» fog Rómában időzni, — s csak úgy találomra — emlékeztet alapján erösködött, hogy az érkezését néhány nappal későbbre várta.

Ez azt jelentette, hogy a szent Atya a kiszabott tartózkodás ideje alatt nem fogadhatja a zarándoklatot, mert ezt már sehogy se lehet beleszorítani abba a fogadási programmba, amelyet természetesen ő — a főkamaraás úr — dolgozott ki.

Elképzelheti mindenki a két püspök és a férjem elrémülését, mert hiszen arra a gondolatra: «Rómában lenni és a pápát nem látni», még a közönséges turisták is föllázadnak, hát még az a szegény ajátos, de temperamentumos magyar köznép, mely messze földről és nagy áldozattal csak azért ment Rómába, hogy a pápát lássa s szíve vágyát eléje terjesztesse. A nagy bajban mindenki kelepcezőre gondolt, amelyet a magyar liturgia ellenfelei azért eszeltek volna ki, hogy lehűtsék a forró vérű magyarokat.

Ebben a szorult helyzetben a két püspök és a férjem vatikáni nagykövetünkhöz fordultak segítségért, de

* Illusztris munkatársunk e naplószerű jegyzeteit, mint első irodalmi művét, a római zarándoklat negyedik évfordulójakor írta s olvasóinknak kedves dolgot vélünk nyújtani, midőn most a hetedik évforduló epilógusa gyanánt, a cikket szerző engedelmével reprodukáljuk.
Szerk.

az csak kezeit tördelte, mondván, hogy nem tud segíteni, mert, kérdé: «Hol az írás?» Erre a két püspök és a férjem összenéztek s udvariansan bókolva, eltávoztak.

Segíts magadon! Nem illik ugyan a férjemet dicsérnem, de büszke vagyok arra a kijelentésére, hogy ha egész vagonába kerül is, de az egész zarándoklatot mindaddig Rómában fogja tartani, míg a szent Atyának ideje lesz őket fogadni. Ez a férfias és bátor kijelentés megtette a hatását. Én pedig azóta is sokszor elgondolom, hogy a Berczike és Gyuricza bizony mártírjai lettek volna a magyar liturgiának, ha a Vatikánban szaván fogták volna az uramat. Hogy ez be nem következett: legyen hála érte Istennek s a nagylelkű XIII. Leó pápa áldott emlékének.

A vezeklés napja. A bűnös természetesen a férjem volt. A vád az, hogy az ó-szláv liturgiát szakadár eredetűnek állította.* A vezeklés ideje a fogadást megelőző nap, vagyis 1900. évi márczius 8. Menetele pedig a következő: Reggel gyónás Vályi püspöknél. Hiába faggatja a gyónató püspök, a válasz mindig csak az: «Nincs más bűnöm, mint az, hogy ennyi tenger népet ide csodítottam hiába». Az abszolúció után áldozás Firczak püspök úrnál. A közös áldozó kanálkához — hogy, hogyanem — a férjem jutott utolsónak. A tömegeből egy méltatlankodó hang azt kiáltja: «Hát nem látják? Bocssásák előre a méltóságos urat». Az ő válasza ez: «Hagyják, az Isten előtt nincs méltóságos úr». Reggelinél a már említett végrendekezés a Berczike meg a Gyuricza örökségéről. Reggeli után családunk egy barátjával a visszavonulási, hogy ne mondjam, szokási terv megbeszélése arra az esetre, ha minden áldozat daczára, Péter szikláján mégis hajótörést kellene szenvedni. Azután az adminisztratív fővezetés terhes munkája napestig. Miközben az a hír terjedt el, hogy a gácsországi rutének papnevelőintézetében tüntetés történt a magyar liturgia ellen.

Mindez azonban hagyján, de most jön a java, szerintem a legborzasztóbb. Ugyanis este 6–8-ig az egyik főrendezővel a szent Márta-intézet telefonkamrájában várakozás az üzenetre, hogy lesz-e fogadás vagy sem? A telefon nem szuperál és ki ne tudná, hogy mit jelent ez? Őt vagy tíz percig még csak ki lehet állani valahogy, *de két dló óráig*, ez már egymagában is a kinszenvedésnek a netovábbja, hát még akkor, mikor úgy-szólván egy nagyfontosságú életkérdés megoldása függött a várt választól.

Erről a kínos jelenetről sokszor beszéltem férjemmel azóta is s nevetve mondta egyszer, mikor rosszakarói azt híresztelték, hogy bizonyosan valami nagy kitüntetés miatt áldozta föl magát annyira a magyar liturgiáért, hogy csak egyetlenegy rend okozna neki örömet, — ha ugyan volna ilyen — a *telefon-rend*.

A jó vég. Azalatt, míg ezek történtek a zarándok-úton és Rómában, én idehaza, a valósággal homlokegyenest ellenkező legszemb sürgönyöket kaptam a megérkezésről Fiuméba, Anconába és Rómába, meg a jó ellátásról a vatikáni szent Márta-szeretetházban. Kérdésemre, hogy mikor lesz a fogadás? épen a nagy vezeklés napján, sőt talán épen a telefon-kamrában lefolyt izgalmas jelenet idejében érkezett a látnoki tehetséggel megírt válasz, hogy: *holnap*.

És valóban beteljesedett. Vacsoránál jött meg az örömhír, melyet férjem hiába várt a telefon-kamrában. A következő vagyis a nagy nap estéjén kapott sürgönyt

* A fültanú, aki ezt állítólag hallotta, később a vádat visszavonta s így mégsem a férjem volt a bűnös, hanem a mi gör. kath. magyarjainknak mások bűnei miatt kellett szenvedniök.

szórol-szóra ideiktatom: «Küzdelem után győzelem, megalkodásra — fölemelkedés. Leírhatatlan fényes és meghatározó ma fogadtatásunk. A szent Atya végtelen kegyes volt hozzám; fogadás előtt a két püspöknek és nekem fényes ajándékot küldött: arany-, ezüst- és bronz-érmét. A fogadásnál megsimogatta arcomat s áldólag hosszan tartotta kezeit fejemem. Áldását küldi nektek is stb. Jenő».

Az áldomás. Volt egy kis áldomás is, de csak kettesben, Vályival, a Hotel de Rome-ban, ahová a szt. Márta-zarándokházból két napra átköltöztek. Mikor hazakerestek, Vályi püspök úr így jellemezte ezt a két napot: «Igaz, hogy szép pénzt hagytunk ott — no, de legalább jól éltünk.» A számlát mai napig is megőriztem s mondhatom, hogy az borsos volt.

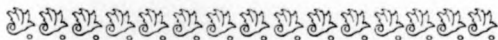
Az én vezeklésem. Úgy jött, hogy a vezeklésből én is kivégyem a magam részét. Az én bűnöm az volt, hogy az Emlékkönyvbe, a zarándokló nők csoportképébe becsépéltem magamat, habár nem vettem részt a zarándoklatban. De meg is bünhődtem érte, mert zarándoklati könyvről lévén szó, egy megfelelő képet kellett kikeresnem, ami véletlenül a létezők között a legrosszabb volt, a nyomtatásban pedig egy fokkal még csúnyább lett. Megjött azonban az én megvígasztalódásom napja is, mert egy későbbi alkalommal kezet csokolhattam annak a szent aggyastyán pápának, akinek köszönhetem, hogy nem jutottunk koldusbotra.

Egyáltalán mondhatom, hogy tudva azt, amit megírtam s talán még többet is a zarándoklat titkos történetéből, Sienkiewicz «Quo vadis?» regényén kívül sohasem olvastam érdekesebbet Rómáról, mint a zarándoklatról szóló Emlékkönyvnek azt a fejezetét, melynek címe: «Rómában».

Az udvariasság szükséges védelem az őszinteség ellen.

Aki hisz, boldog, ki nem hisz, okos.

Aki új utat tör: gaz és tüske várja.

A lelkiismeret.

Irtá: Nagy Vincze.

... A nádas mellett ment végig. Meg-megállt, a nád suhogását figyelve. Talán tanácsot akart tőle kérni. Csakhogy rossz tanácsadó az ugyan; nem tud egyébről beszélni, mint a lemondásról. Aki végig nézte már az élet játékát s megútalta annak hiábavalóságait, az jöjjön ide, építsen magának sárkunyhót a nádak közé, bújjon el az emberek elől s beszélgesse el a suttogó náddal, meg a vad madarakkal. Mikor kinyílik a tavasz, járja körül a fakadó virágokat, meg a kis fiókákat takaró madárfészkeket: figyelje meg, hogy lesz az egyik virágból áldás, a másikkól bogáncs; az egyik fiókából pacsirta, a másikkól vércse; aztán menjen vissza a kunyhójába s ne legyen többet kíváncsi se a virágokra, se a madárfiókákra, mert az emberekről beszélnek azok mind. Ne figyeljen semmi másra, csak a nád suhogására, az legalább megtanítja — álmolni egy szebb világról...

Gondolataiból egy pacsirta zavarta ki. Épen előle röpött föl. A feje fölé szállva, megállott lebegve s elkezdett énekelni. Ő is megállott. Hallgatta a szépséges szép éneket s aztán, mintegy a saját gondolatára felelvé, megszólalt: «Nem, nem leszek vércse». Aztán kettőzött gyorsasággal indult tovább.

Amint a nádastól a cserjésbe kanyarodott, lódobogás ütötte meg a fülét s pár pillanat múlva a környék legszebb lovasa, Teszéry Kata léptetett élbe a keresztúton. Mindketten meglepődve néztek egymásra. Elsőnek a leány szólt meg.

— Ni, hát maga gyalog megy haza?
— Gyalog. Jól esik a reggeli üde levegőn kiszéltetni a fejem a muri után.
— No, akkor egy szándék vezet bennünket. Én is épen azért lovagoltam ki egy kicsit. De ha már a szándékunk így összetalálkozott, legyen egy a útunk is. Elkísérem a cserjés széléig, legyen egyszer fiatal embernek is leány kísérője — mondá Kata játszi mosolygással.
— Csakhogy én majd nem bírok a lóval tartani.
— Oh, nem lovon kísérem, hanem így ni — s könynyedén legurva a lórol, odanyújtotta kezét Erössnek, köszöntve:

— Adjon Isten jó reggelt!
— Az ám, köszönni meg el is feledtem.
— Elfeleltünk! Úgy elbámultunk egymásra, mintha sohasem találkoztunk volna még, pedig az éjjel is együtt táncoltunk.

— Az ám — dicsérje meg már a mulatságunkat.
— Pompás muri volt.
— De ezt olyan szárazon mondja, mintha csak csupa udvariasságból mondaná.
— Tiszta őszinteségből mondhatom, hogy pompás muri volt.

— S maga mégis olyan szótalán volt, mintha nem lett volna valami kedvére. Mintha el kíváncskozott volna közülünk.

Olyan hangon mondta Kata e szavakat, hogy Eröss akaratlanul is rátekinített, Szeme találkozott Kata szemével s valami olyan fényt látott abban, ami megrezgettette a hangját, midőn ezt válaszolta:

— Nem, nem kíváncskoztam én el, hanem vannak az életnek olyan játéka, melyek szótalanná, zárkóztató teszik az embert.

— S magával ilyen fiatalon jázott volna az élet? Ej, ej, hát ilyen az erős ember? — vetette oda tréfásan Kata; majd midőn látta, hogy utitársas arczán szomorúság ömlik el, szinte kérlelő hangon folytatta:

— De hát igaz, ez más nem tudhatja. Hanem lássa, van az ilyen dolognak orvossága. Panaszolja el valakinek, mindjárt megkönnyebbül. Például hát... itt vagyok én, panaszolja el nekem. Vagy azt hiszi hogy mivel leány vagyok, nem tudok titoktartó lenni, vagy nem tudok vizsgálódó szót mondani, amit a jó barát ad? Vagy azt hiszi, én nem vagyok jó barátja?

Eröss meglepődve tekintett rá s amit gondolt, megerősítette abban a két fekete szemben csillogó köny: — ez a leány szeret engem! Szíve erősen dobogni kezdett, vére arczába szökött, biborpirosra festve azt, majd meg a szívébe tolt, hogy szinte megrepesztette. Szeretett volna odarohanni s minden panaszát elmondani ez egy szóban: szeretlek... De hirtelen megjelent lelke előtt annak a szelid, kékszemű leánynak az arca, aki úgy hisz neki, mint az édes anyjának, aki úgy szól hozzá, mintha imádkoznék, aztán szomorú hangon csak ennyit felelt: — Nem mondhatom én azt el még az édes anyámnak sem.

A cserjés széléhez értek. Megállottak, hogy elbúcsúzzanak. Kata búcsúzás közben felelt Eröss szavaira: — Ha majd nem bírja tovább magában titkolni bánatát s nem akadna senki, akinek elmondhatná — akkor mondja el majd nekem. Isten vele!

Eröss megfogta a felé nyújtott kezét, tétovázva tartotta egy pillanatig, mintha mondani akarna még valamit, aztán megszórtotta reszkető kézzel s egy «Isten áldja»-t mondva, miután nyeregbe segítette szépséges kísérőjét, elindult tovább. Feje fölött egy vércse koválygott, odább két pacsirta énekel, egymás mellett lebegve. A vércse üldözőbe vette őket. Kanyarogva szállongtak előtte, míg egyszerre az egyik hirtelen leszállott a sűrű búzavetés közé...

Visszanézett. A cserjés szélén ott volt még lova nyakára támaszkodva a szép kísérő s mintha fehér kendőt lobogtatott volna Gondolkozott, ne forduljon-e vissza, de fülebe csendült annak a kékszemű anygnak a szava:

— Nem bánom én, ha nem szeret is, csak én szeretessen; nem bánom én, ha másé lesz is, csak én álmodozhassam róla; nem bánom én, ha soha nem szólhatok is hozzá, csak láthassam, csak imádkozhassam érte... Gyorsan megfordult, elindult. A vércse épen akkor csapott le élbe az üldözőt pacsirtára...

Eröss Lajos három hét óta a nádassal beszélget. Órák hosszágú elbarangol a közte levő keskeny füves tereken. Nem láthat mást, csak a nádat meg az eget. Hol egyiket nézi, hol a másikat. Néha megáll, körülnéz a nádözveze keskeny téren, mintha azt méregetné, hogy az a darabka föld éppen elég volna az ő világának. Csinálna rajta magának kunyhót; az iszapban fogna magának eledelül csikot, keresne vadrucza-tojást, úgy élne, mint egy kis király — a nádás királya. Majd meg leheveredve a fűre, belebámolt az ég végtelen tengerébe, nézte az egymást kergető báránnyelvéket, rajzoltatott belőlük képzeletében csodás alakokat, mesebeli képeket s ilyenkor olyan szűk volt neki ez a nagy világ, úgy szeretett volna átváltozni egy röpke álommá s átsuhanni abba a képzelet-szötte világba.

De hiába méregette akár a nád szűk sikátorait, akár az ég rejtelmességeit, itt volt ő csak a földön. Nem tudta magát kiszakítani fájdalomiból, nem bírta a nád suttogása elmémitani gondolatait, lelkének beszédét, a báránnyelvék nem takarták el előle ezt a két arcot. Ott látta maga előtt szüntelenül Teszéry Katát, amint fehér lova nyakára támaszkodva, lobogtatja fehér kendőjét s ott állott előtte szüntelenül az a kékszemű angyal, áhitattal lesve ajkáról a szót, hogy szelíd, zengzetes hangján beczézve válaszoljon reá...

Most is ott ballag a nádás között. Utóljára kér tőle tanácsot. Nehéz sóhaj szakad fal a kebléből: — Istenem, mit csináljak?... jön-e válasz sóhajára? De az ég csak néma marad. Csak a nád beszél suttogva. Mintha azt mondaná: — «neked ügyis mindegy, az életed szomorú lesz mindenképen. Ha ahhoz a nagyúri lányhoz ragaszkodsz, a lelked örökké vádol, hogy azt az ártatlan kis angyalt megölted. S lehet, hogy csalódsz is még benne. Nagyúri lány, úri passziókkal, abba a családka világba vágyik, ahová te nem szeretsz menni, hazugságot nézni s hazudni velük együtt. Ha megmaradsz amellet a kékszemű leányka mellett, ott áll előtte mindig az a másik, akit szeretsz. Közétek fűródik, mikor öleltek egymást, midőn egymásra mosolyogtok, oda áll előtökbe halvány, könyves arczával; midőn szerelemről beszélgettek, odasúgja a füledbe, hogy hazudsz. S mindezt csak te látod, te érzed majd s úgy kell viselned, hogy a másik ne lássa, ne tudja, mert azzal is megölnéd őt, ha szenvedni látna».

— Nekem már ügyis mindegy, — mondta magában Eröss — boldoggy teszem hát, akinek én vagyok a boldogsága, akit olyan mérheterlenül szerettem. A másik meg — őh, minnek is kellett meglátnom — majd elfeled. Majd talál magának abban a csillogó világban ragyogást, gyönyört, hódolást szépsége iránt, ami elhomályosítja az én képem. De az az egyszerűséghez szokott gyermek elhervadna a fájdalomban.

Kiért a nádásból. Sebesen halad végig a réten, meg a búzavetések között, hogy mielőbb odaérjen a — lakodalmára. Messziről látta már, hogy a kertben egy rózsaszín ruhás kis leány nézeget végig az úton, hogy jön-e már a kocs? Ni, bizonyosan látja is már valahol, mert kendőt lebegtet feléje... De már észrevette a tévedést, leeresztette a kezét, elbújik a bokrok közé, talán sír is szegény. Olyan jól esett Erössnek az odaadó szeretetnek ezt az igaz megnyilatkozását látni, meg úgy fájt is, hogy ő azt nem érdemli meg. Mindegy, most már nem szabad szomorúnak látszani, vidámnak kell lennie. Tréfás megjegyzéssel ment el a bokrok mellett, melyek között ott volt Rózsika, szomorúan tépegetve a faleveleket s elmerülésében észre sem vette, hogy a szabadba vezető kis ajtón belopózott, akit olyan nagyon várt.

— Ej, ej, úgy látom, nem igen vár engem itt senki. Az ismerős hangra örömprevese lebbent elő a bokrok közül Rózsika s csak odaborult szótalanul szerelmese keblére... Hogy tudta volna mindazt, amit érzett, elmondani másképp, mint némasággal. Hanem megjött aztán a hangja. Annyi mondani meg kérdezni valója volt, hogy alig győzte szóval. Tán estélis is kérdezgette volna mátkáját, elbeszélve sorra, hogy vele mi történt, mióta nem látták egymást — ha édes anyja nem jött volna már keresésére, hogy hol van olyan sokáig. Örömmel nézte egy darabig a szép párt, amint elmerülve beszélgettek, majd midőn látta, hogy nem igen igyekeznek befelé, tréfásan szólította be őket:

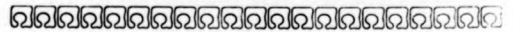
— Csak tessék beszélni, az esküvőre majd belülről indulunk, nem kívülről...

Vigan telt a lakodalom, öröm sugárzott az arcokról. Különösen az anya arcáról ragyogott az öröm. De Rózsika arcáról sugárzott a legnagyobb boldogság mégis. Könnyű, rózsaszín ruhájában, kipírult arczával, elmerengő, nagy, kék szemével olyan volt, mint egy álomkép. Nem is itt volt ő a földön, hanem valahol az álmok országában lebegett... Hej, de nem volt ott a vőlegény sem. Ott járt valahol a Teszéryék kertjében, Katával beszélgetve. Szabadulni akart tőle — nem tudott. Nagynehezen kiszabadította magát az álmódzásokból; beszélgetni kezdett menyasszonyával, — egyszerre csak oda állt közéjük, vadóló hangon megszólította őt:... «Látod ezt a vígságot körülötled? Látod a szülők arcán az édes örömet? Látod ezen a szelíd arczon az átszellemült boldogságot? Ezt mind te hazudod. Ha te őszinte lennél, mindez egyezszerre semmivé lenne... S bírod ezt így végig hazudni az életen?»...

Az egész lakodalom alatt nem bírta elhajtani maga elől ezt a vadóló arcot. Ott állt előtte szüntelenül. Elkísérte az útra is, midőn a lakoda'om után fiatal feleségével ment haza, s szüntelenül beszélt hozzá: «... Egy új világnak teszed most az első útját. S minden útja ilyen lesz annak: teli fájdalommal, tépelődéssel. Nem akartad azt az egyet megölni, mert a becsület, az adott szó nem engedte. Pedig talán nem is halt volna bele. Így megöltél kettőt, de olyan halállal, hogy mindennap újra föl-támadnak, hogy ismét meghaljanak egymás számára. Az egyik halott te vagy, a másik én... Jobb lett volna, ha elmentél volna messze, ismeretlen tájra, hogy híreidet se hallottuk volna soha. Eltemettünk volna, elsirattunk volna mind a ketten, ő is, meg én is. Aztán megnyugodtunk volna mi is, te is. De így ide köt a végzet titeket is, engem is. Találkoznunk kell gyakran, hogy be ne gyögyulhasson a sebtűnk. Rosszabb vagy a vércséné, mert az legalább szétépti martalékát, te csak megsebez, de a sebet nem hagyod begyógyulni. Vagy miért játszottál akkor velem? Mert játszottál, ahányszor csak találkoztunk. Tetszett úgy-e a hiúságotnak, hogy én udvarolgatok neked? Miért nem tetted, amit most tétél, mielőtt a szívembe fészkelted magad? Mert ölnöd kellett. De megölted magad is. Ott áll előtte örök vadvként a — feleséged, akinek hazudtál az eskü elmondásánál s hazudsz majd egész életedben. Az ő jószágos arca azt mondja neked folytonosan, hogy megölted a boldogságodat...»

Jobban magához szorította álmódzó, szép feleségét, mintha hozzá akarna menekülni a halvány árny vadjai elől. Az szerető odaadással simult hozzá.

Az út keresztettségéhez értek, mely a cserjésen vezet keresztül. Eröss akaratlanul a cserjés felé nézett, ahonnan egy pár hete hivatogatólag intett feléje a fehér kendő. Hirtelen sápadtan fordította el tekintetét. Fehér lova nyakára támaszkodva, fehér kendőjét búcsúzásul lobogtatva, mint egy élő lelkiismeret ott állott Teszéry Kata...

Álom.

(Nyáreji emlék.)

*Ketten ültünk fenn a fedélzeten
S néztük a Duna játszi fényét, árnyát.
A hegyek mögül hozzánk hirtelen
Hűs szél fuvalma szállt át.*

*— Hideg van... szólt a lányka s érezem:
Habteste fázik, ótalomra vágyik.
Meleg ruhámat reáérintettem,
És úgy utaztunk álmodozva ketten
Tovább az álomásig.*

*Parthoz értünk, a hajó kikötött.
A fákrol ránk fehér virág hullongott,
Szívem mélyén — közömbös szók mögött —
Egy fehér álmot zsongott.*

*... Ha így szólítna egyszer valaki:
„Lelkem fázik és ótalomra vágyik.”
Én ráborítanám hű, meleg szerelmem,
És úgy utaznánk álmodozva ketten
A — végső álomásig...*

Irisz.

Shelley és Keats.

Irtta: Dr. Yolland Arthur.

III.

«Shelley Keats-szel nem rokonszenvezett»; annál jobban becsülte és bámulta költői működését: «szándékomban van», írja Shelley, «ezen költemény londoni kiadásához bírálatot mellékelni, amelyben tárgyának jogát, hogy a korunk legszélesebb frői közötti helyet foglaljon, megvitatom... A boldogult szelleme nem kevésbé gyenge és erőtlén volt, mint amilyen szép: és ahol férjek bőven vannak, nem csoda, hogy virága csfájában hervadt el... Helyesen mondják, hogy ezen hitvány emberek (a kritikások) nem tudják hogy mit művelnek... Nyomorult ember! (ez Giffordnak szól, te, a leghitványabbak egyike, önkényesen csúfítottad el az Isten egyik legszebb alkotását!...)» Ha Shelley Keats személyéhez nem vonzódott is — és ezt csak Shelleyné irataiból tudjuk — emléké egy olyan remekművel örökítette meg, amelynek, költői szépség és igaz érzés tekintetében, párja nincs az angol irodalomban. Legközelebb hozzá Milton «Lycidas»-ja áll. Jonson önzellen dicsérete, amelyben az «avoni hatvány» érdemeit magasztalta, csak az érzés tisztasága tekintetében hasonlítható össze az «Adonáis»-szel; Tennyson «In Memoriam»-ja, bár szép gondolatokban rendkívül gazdag, nyelvezet tekintetében a tökéletesség maga, épen az egyszerűség, a költői naivitás szempontjából nem versenyezhet Shelley elégiájával. A jelzők nagy mestere (Tennyson munkáiban, még a «megrendelt» versekben is alig akadhatunk fölösleges jelzőre) kissé homályos bölcsészeti problémákba bocsátkozik: míg a közszabadság nagyon gyakran metafizikai szószója az «Adonáis»-ben megható egyszerűséggel, az átlagos ember előtt is világos gondolatokkal és tanítással szolgál:

«Adonáist siratom — elhunyt.

Szellemed testvére, a bús csalógnya.
Oly dallamos fájdalommal nem siratja pártját;
A sas, aki, mint Te, fel tudott szállani
Az égbe... nem annyira gyászol,
Amint sikoltva az üres fészek körül repül,
Amennyire Albion érted. Kain átka
Sujtsa azt, ki ártatlan szíved sebezte,
Eltűszva az angyali lelket, mely benne lakott.
... Jaj nekem!
Honnét jöttünk? miért vagyunk? Milyen jelenet
Éledői vagy tanúi? nagy urak, szegény ördögök
A halálban találkoznak...»

Gyönyörű versekben Shelley szemére hányja a szívellen bírálnak, akinek kegyetlen viselkedése megmérgezte a fiatal költő lelkét, csfájában fojtotta a kiváló tehetség virágát:

«Sorsod a bánat lesz és önmegvetés;
A forró szegény homlokod perzselni fogja,
Örökké remegni fogsz, akár megkorcársólt kutya.»
Azért ne sírj, hogy aki szeretted, menekült
«Dögösös varjúk körmeiből, kik itt lenn rikoltanak.»
«Hallgassunk! nem halt meg, sőt nem is alszik —
Az élet álmából csak felébredt —
Mi, viharos ábrándok rabjai, kik
Kísértetekkel küzdünk hasztalanul,
Kik örült áthalálban, lelkünk élve!
Sebhetetlen semmisségbe ütközünk,
Mi hervadunk...
Éjjelünk árnyvilágán túl lakozik:
Irigység, rágalom, gyűlölet, fájdalom,
S a nyugtalanság — életünk álgönyöre —
Többé nem sanyargatja...
Él ő, s ébren van — csak a halál halt meg.»

Azután több esetre hivatkozik, ahol az időelőtti halál az élők sorából elhívta azokat, akik «a be nem fejezett hírnév örökösei» voltak. Chatterton, a fiatal, nagy reményekkel kecsesítő költő, aki 1770-ben 18 éves korában, öngyilkos lett, mert Walpole az ő genialis «Rowley» ó-angol költeményeinek hames voltát felfedezte; Sidney Fülöp, aki 1586-ban, 32 éves korában, Zutphen falai alatt lelta a halálát, mert a neki is olyan szükséges vizet egy haldokló katonának adta. Ezek a rokonszellemeik tárt karokkal fogadják a fiatal költőt. Rómában temették, Rómában, amely

«paradicsom,

Sír, város, s egyszerűsággal pusztaság.»

* Bevezetés az «Adonáis»-hez.

Akkor, jóslatszerű szavakban, Shelley folytatja: szellemem bárkája hanyódi.

«Messe a parttól, messze remegő a tömegtől,
Kiknek vitorlái viharban soha sem dagadtak.
Messzire, setétben, remegve távoznak,
Míg az ég titkos tájkán ragyogva,
Adonáis lelke, csilágként jelzi
A halhatatlanok örök pihenőjét.»

Hogy Shelley közeledő alakját sejtette-e, nem tudjuk? Annyi bizonyos, hogy 1822. július 8-án a költő épen olyan körülmények között lelta halálát a speziai öbölben. «Egy évvel azelőtt», írja Shelleyné, «versekbe öntötte mindazokat a gondolatokat, amelyek a halálnak sajátos dicsőséget kölcsönöznek. Amint most tetszik, jóformán sejtette saját sorsát és ha képeztünk elé várszolkul bárkáját, amint a zivatart sötét felhői a szemek elől eltakarták, ... ki nem tekintené jóslatnak az Adonáis utolsó verszakát?» Shelley hült tetemét, amelyet a víz július 10-én a partra sodort, Williams kapitány barátjával együtt, Rómába vitték, ahol szeretett s nagybarbecsült költőtársa mellett örök álmát aluszta. Közös sírba helyezhették volna, a sír fölé pedig írhatták volna Shelley megható verseit:

«Itt nyugszik két barát: életük egy volt;
Olyan legyen emléküik is, hogy a sírba
Beszálltak: csontjaikat ne válasszák szét,
Mert az életben még a szívük is közös volt.»

Goldoni és Rousseau. Mikor Goldoni Párisban letelepedett, meglátogatta Rousseaut, aki akkor a rue Platière egyik szegényes hoteljében a negyedik emeleten lakott. Rousseau kotta-mással kereste már ekkor a kenyerét és büszke volt arra, hogy gyönyörűen tud másolni. Goldoni mélyen elszomorította, hogy a nagy filozófust ilyen nyomorúságos viszonyok között látja, de Rousseau kijelentette, hogy meg van elégedve a sorsával. «Még mindig jobb» — mondta — «mint könyveket írni olyanok számára, akik nem tudnak olvasni...» Rousseau rábeszélte Goldonit, hogy térjen vissza Olaszországba, mire Goldoni beavallotta neki, hogy irt egy francia darabot. A filozófus elcsodálkozott és meglepetése fokozódott, amikor megtudta, hogy a Comédie Française elfogadta előadásra. Rousseau nem bírta elképzelni, hogy egy olasz ember francziául írjon, még kevésbé azt, hogy ez a darab színre is fog kerülni. «Megtévesztik önt, hizelegnek önnök» — mondta Goldoninak — «hossa el nekem a darabját, én őszinte ember vagyok, én magam gondomod önnök az igazat.» Goldoni azonban nem vitte el a darabot és többé nem is találkozott Rousseauval.

Kínai anekdoták. Van a kínai irodalomnak egy érdekes terméke, a Hsio-Ling-Kiang, magyarul a Nevetés könyve, melyben adomák és elmsémondások vannak. Ebből a könyvből érdekesek a következők:

Két ember, Csung és Kung melegsik a nyitott kályha mellett. Csung, aki nagyon nyugodt, de még nagyobb mértékben beszédes férfiú, így szól Kunghoz, ki meg felettebb hevesvérű:

— Kedves Kung, szeretnék neked modani valamit. A mondomkám olyasvalamire vonatkozik, amit már régebben észrevettem s kívántam is veled közölni, de tudva, hogy téged kissé heves és hivalkodó embernek tartanak, haboztam eddig: szóljak-e vagy sem. Végre is meggyőződtem arról, hogy csak ártok neked, ha hallgatók. Elhatároztam tehát, hogy engedelmel kérek tőled a szólasra.
— Megadom. Mi mondanivalód van, Csung? — kérdi a másik.

— Ég a ruhád, Kung barátom, — feleli nyugodtan Csung.
— Az ördög vigyen el! — kiált dühösen Kung, amint látja, hogy csakugyan ég a ruhája. — Hát nem tudtál előbb szólni?

— No lám! Mihegy heves ember! — mormogja Csung, amint sértődve tovább áll. — Csakugyan igaz, amit róla beszélnek. Ehez hasonló az anekdota az angolról, ki habozik szomszédját égő ruhájára figyelmeztetni, mert nincs neki bemutatva.

Indus mesék. Egyszer egy diák egy olajárus mellett ment el és látta, hogy az, legelini induló ökre nyakára nagy kolompot akaszt. «Mire való ez?» — kérdi. «Hogy a kolomp hangjáról mindig tudjam, merre legel az ökör.» «Úgy? És ha az — folytatta a diák — a te ökröd elbúvik egy helyre és onnan nem mozdul és folyton rázta a csengőt?» — «Az én ökröm nem diák» — felelt az olajárus.

Egy vak emberen akart a dőlyfös gazdag könyörölni és megkérdezte tőle, akar-e teje rizskását? «Milyen az?» — kérdi a vak. «Fehér.» «Milyen színű az a fehér?» — «Olyan, mint a galamb.» «Milyen az a galamb? Mutasd meg nekem!» — szólt a vak ember. A gazdag megfogta a vak kezét és avval a levegőbe galamb formát jelzett. — Ilyet nem eszem, — szólt a vak, — ez megakad a torkomon.

 Tiszavölgyi képek.

Írta: **Romanecz Aladár.**

V.

«Senki oly szemes nem lehet, Hogy a nyomtatásban itt-ott meg ne ütöközzék.»

Mikor a Tiszavölgyet 1876-ban «Az orvosok és természetvizsgálók országos egyesülete» meglátogatta, nagy-szerű kirándulásokot rendeztek a vendégek tiszteletére, melyeknek méltó befejezésül a szigeti malom-kertben több száz terítékű bankett zárta be a szép ünnepségeket.

Volt akkor egy derék, jovialis papja is e vidéknek, akí élénk részt vevén a természet szépségeinek meg-szemlélésében, természetesen a befejező banketten is központja lett a kedélyes társaság mulatozásának s bőven kijutott neki is a lelkes dikközökből.

Akkoriban történt az a kedves, de humoros ízű inci-dens, hogy amint egy nagyban magasztalták a regényes vidéknek nagyszerűségeit s egyre-másra köszöntgették föl a kedélyes főpapot is, mint e vidék szülöttét. Egy-szerre csak fölemelkedik az ünnepelel férfiú és így szól nagy entuziasmusában:

— Igen, uraim és hölgyeim, én itt láttam meg leg-először a szép napvilágot, e regényes vidéken éltem át eddigi életemet s ha Isten is úgy akarja, itt, e helyen fogom egykoron meglátni síromat is!...

— Eljen! eljen! adja az ég! — kiáltották minden-felől a lelkes ünneplők — hanem hát persze némileg mégis csak kételkedtek egy kissé a furcsa kijelentésen, mert hát az csakugyan optimista kivánság egyelőre, hogy valaki a saját sírját is meglássa életében!

Ugyanezzel a különben tetőtől talpig becsületes úri emberrel történt egy más alkalommal az az érdekes eset is, hogy mint több közhasznú egyeletnek tevékeny tagja, aki igen sürűn látogatta, majdnem naponta, a kü-lönböző értekezleteket, egyszer véletlenül ép ilyen érte-kezletről jövet, kellett egyúttal valami úri temetést végeznie, amikor is egészen beleélvén magát a folytonos értekez-letekbe, olyanformán kezdte meg a gyászbeszédét:

— «Mélyen tisztelt gyászértekezlet!»...

Képzeltető aztán, hogy ennek a kijelentésnek a szomorú gyűlekezetre milyen frappáns hatása lett egy-szeriben. De azért ő jó pászor maradt késő vénségéig, csak ezzel a szórakozott természetével gyűlt meg a baja igen sokszor s nem egyszer könnyek megindította hűség-es hallgatóságát, (bár ezek néha korántsem síró könnyek voltak), akik már előre is kíváncsian lesték néha, vajjon nem szőlja-e el magát a jovialis öreg úr ismétlen?

Hát biz ez a kuriózum előfordult nála még életé-nek végső szakában is.

Ugyanis egy izben a mármariasiak híres szülöttjük, Prielle Kornélia emléktábláját leplezték le a nagyszabású ünnepségek keretében és ez alkalommal a tervezett impo-záns programnak egyik főpontja volt a díszlakoma, melynek egy-düli szónokál a mi öreg főpapunkat kérték föl egyértelműleg.

Az ez időben már igen hajlott korú öreg úr any-nyira meg volt hatva az őt ért kiváló megtiszteltetésétől, hogy amint előre betanult ünnepi szónoklatát általános nagy figyelem és érdeklődés közben megkezdette, valós-zínűleg a szörendet vétvén el beszédében, imigyen mélt-tatta a nagy művésznő halhatatlan érdemeit:

— «Ünneplő közönség! Én Thália főpapja, emelem poharamat az egyház kitünő papjőéért!»...

Itt azután egy percze maga is zavarba jött, mert szavainak olyan falrengettő hatása lett, aminőtől legmeré-szebb álmaiban se számított, úgy, hogy ettől a történeti nevezetességű pillanattól kezdve soha többet nem birta senki rávenni, hogy valahol a nagy nyilvánosság előtt még szerepeljen.

Sírját se láthatta meg többé, habár egyik kortársá, a még most is élő piarista-szerzet Nesztora, előre elké-szítettte magának díszes sírkövet s a csaknem százéves öreg bácsi naponta kijár a temetőbe megnézni örök nyugvóhelyét.

Ez a temető különben még arról is nevezetes, hogy itt található a földkerekségnek kétségkívül legkedélyesebb sírfőírata, mely így szól az élő nemzedékhez:

Itt nyugszik
KNAKKER MÁTYÁS,
a Brózmánné keresztatyja.

Hogy ki lehetett ez a Knakker Mátyás, az valószí-nűleg rejtély marad, hanem hogy az a bizonyos Bróz-mánné rendkívül fontos személyiség, azt a főntiekből könnyen kiveheti bárki is, akinek az efféle nevető fejfák iránt még érzéke van!

(Folytatjuk.)

A Petőfi-Társaság szabadság-ünnepé.

A Petőfi-Társaság a maga lelkes vezető tempera-mentumával és erejével ez idén is elsőlő ünnepelte a márciusi nagy napoknak és azok halhatatlan költőjének, Petőfi Sándornak dicső emlékezetét. Múlt vasárnap volt a nagyszabású, gyönyörű ünnep az Akadémia díszter-mében, melyet zsűföltés megtöltött ez alkalommal az ünneplő, lelkes és a szó szoros értelmében szép közön-ség. Annyi viruló bájos leányt és szép asszonyt talán még sohasem látott a jó öreg Akadémia díszterme, mint ezen az ünnepen. Képviselve a Petőfi-Múzeum hölgy-bizottsága, a Nőképző-Egyesület, jóformán minden nő-iskolánk és egyeletünk, a közélet és irodalom sok jelese. A Nőképző-Egyesületet elnöke Rudnay Józsefné, az Akadémiát Heinrich Gusztáv főtitkár, a Kisfaludy-Társaságot Beöthy Zsolt elnök képviselték. A Petőfi-Társaság tagjai majdnem teljes számban megjelentek, köztük a hölgytagok: Szabóné Nogáldi Janka és gróf Telesi Sándorné (Szikra).

Herczeg Ferenc elnök nyitotta meg az ünnepi ülést magas szárnyalású beszéddel, melyben egyebek közt ezeket mondotta:

— Köszöntöm vendégeink díszes seregét, amely eljött, hogy velünk ünnepelje meg márczius idusát. A nemzet, a lángoló tettvágyú ifjúság ünnepe ez, mert márczius idusán szabadult ki a gondolat az erőszak vas-markai közül. Mi, akik mindannyian egy közös anyának vagyunk gyermekei, emelkedjünk fel képeletünkben a nemzeti élet szent hegyére, ahol a nemzeti nagy eszmék-nek a Panteonja van. A Panteonból Petőfi Sándor tüzes szeme néz le ránk, akinek személyében testesülnek a nemzeti eszmék és nagy gondolatok. Petőfi Sándor több volt, mint a nemzet költője. A sors kiválasztotta volt. Költészetében a nemzet egész érzelmi és gondolatvilága megnyilatkozott, lantján a magyar föld szava zendült meg. Egy volt a fajtájával. Költészetének örök szímfőniáját halljuk ki az alföldi rónaság arany kalász tengerének zizegéséből. Főlséges költészete a szabadság apoteozisa. Élete egy Petőfi-vers benyomását teszi. A véres háborúk diadaljelei elpusztultak, a Máriás-lobogót megtépték az idők viharai, a fajszeretet trikolórája azonban, amelyet a költők emeltek magasra, dadálmalosan, érintetlenül leng ma is. Petőfi élete és munkássága bizonyították amellet, hogy a gondolat győzedelmeskedik a fegyverek erején. Most, amikor márczius idusát ünnepeljük és Petőfi nagy szelleme előtt hajtjuk meg kegyeletünk lobogóját, újra a kérvényesek sorába lépünk. A hazafias magyar közön-séghez fordulunk, bizonyítsa be, hogy a magyar szalma-lángról szóló szállóige csúnya rágalom. Segítse szép mozgalmunkat s tegye lehetővé, hogy a sajtó szabad-ságának évfordulóját már Petőfi házában ünnepelhessük.

A közönség lelkes tapssal fogadta a szép beszédet, mely után Endrődi Sándor másodelnök terjesztette elő jelentését. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg a társa-ság halottjáról, Lewinsky Józsefről, Petőfi nagyérdemű német interpretálójáról, majd örömmel jelentette a Petőfi-ház ereklyéinek újabb gyarapodását. Emőkei Emich Gusztáv és neje a költőfejedelem dicső emlékének hódolva, a társaságnak ajándékozta Petőfi Sándor újabb költe-ményeinek 1851-ben készült és Emich Gusztáv édesatyja által elrejtett egyetlen teljes példányát. A megbecsülhet-len értékű könyvön kívül a társaságnak adta azt a vas-ból készült üzleti pecsétnyomót, amelylyel az idősbb Emich Gusztáv 1847 június 26-án kötött szerződést lepecsételték. Az ajándékozók sorába léptek: az Atheneum irodalmi és nyomdai részvénytársaság, amely az 1847 június 26-iki szerződés eredeti példányát és a Petőfi-ház javára Petőfi verseinek két kötetét, idősbb Szimney József, aki Petőfi Zoltán kitünően sikerült fényképét adta a társaságnak és dr. Concha Győző egyetemi tanár.

Most *Ábrányi* Emil lépett a dobogóra s gyűjtő hatással szavalta el «Március tizenötödike» című gyönyörű ódáját, melynek utolsó strófái a következők:

*Jöjj, csodálatos nap!
Szállj le ránk lobogva,
Mint pünkösdi lángok
Az apostolokra!
Áradj a szívekbe
Virágtermő hévvel,
Tisztító villámás
Bűvös erejével!*

*Szállj a lelkeinkbe,
Ó, tüzes lehellet,
Hogy kitartsunk híven, bátran
Népünk joga mellett!
Hogy más drágaságunk
Ne legyen minékünk.
Csak hazánkért lángoló nagy
Örökös hűségünk.*

*A paraszt, a munkás
Ünnepeljen velünk,
Mint egyenlő társunk,
Igazi testvérünk!
Papak imádsága,
Kalmár verítéke:
Mind, mind a te szép, főséges
Napodat dicsérlje!...*

A költeményt lelkesen tapsolta a közönség.

Ezután *Gyarmathy* Zsigáné egy bájos elbeszélését olvasta fel Zempléni Árpád «A táncz» címmel. *Csengey* Gusztáv, az érdemes veterán-poéta arról mondott érdekes dolgokat: mi inspirálta a «Fogoly lengyel» című költeménye megírására. Mely ma is egyik legkedveltebb szavaltati darabja az ifjúságnak. Nagy érdeklődéssel is hallgatta az ifjúság *Csengey* ama kijelentését, hogy a költemény írására nem a lengyel forradalom, mint sokan gondolják: hanem a magyar szabadság hajnai-hasadása ihlette és lelkesen megélenezte az ősz poétát. Végül *Koroda* Pál adta elő nagy hatással lendületes ünnepi költeményét, amivel a szép ünnep véget ért. **Helikon.**

Ha nagy úr vétkezik, azt mondja a világ: ember; ha a szegény vétkezik, azt mondja: gazember.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Molnár Viktor — Wlassics Gyuláról. *Molnár* Viktor, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium kitűnő államtitkára, kulturánk fáradhatlan buzgalmú, lelkes munkása, érdekes könyvet írt *egykori* miniszteréről *Wlassics Gyuláról*. A könyv címe: «Dr. *Wlassics Gyula*. Élet- és jellemrajzi vázlatok.» Már maga az a tény, hogy könyvét *csak* most tette közzé, amikor *Wlassics* már rég nem hivatali főnöke: a *Molnár* Viktor nemes egyéniségére vet szép világot. Az illusztris szerző, aki hosszú éveket töltött, mint hű munkatársa, *Wlassics* közelében, közvetlen tapasztalatai nyomán számol be a volt miniszter kilenc éves működéséről, megrajzolva részletesen tudományos és politikai pályáját, melyről azt írja, hogy «államférfiaink körül csak kevésnek oly tüneményes a pályafutása», mint az övé. Szeretettel rajzolja törekvő ifjúságát; munkás férfikorát, a fősúlyt annak kidomborítására helyezve, hogy *Wlassics* minisztersége milyen nyomokat hagyott kulturális életünk terén. Akik ismerik *Molnár* Viktor pályafutását, azok tudják, hogy abban a munkában, melynek eredményeit könyvében ismerteti, neki magának is

derekas része volt, nem csoda hát, ha szeretet, lelkesedés ad színt és melegséget életírói tollának. Az érdekes munka a Franklin-Társulat kiadásban jelent meg.

Előfizetési felhívás. *Nagy* Vincze szép tehetségű fiatal írótarunk «Álomvilágból» cím alatt egy kötet elbeszélést ad ki. Az elbeszélések mindegyike önálló egész, — mozaikszerűen összerakva azonban együttesen is egészet alkotnak. Ha kellő előfizető jelentkezik, a mű már április hóban megjelenik, — s mintegy 160 oldalnyi lesz. Ára 2 korona. A szerző, címe: Csabdi, p. Buda-Bicske. (Fejér m.) A kötetet, melyből mai számunkban közlünk mutatót, melegen ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

Havi könyvészet. Érdekes folyóiratnak első számát küldték be nekünk. A címe: «*Havi Könyvészet*», szerkeszti és kiadja *Toldi* Lajos jónévi könyvkereskedő, II., Fő-utca 2. szám alatt. A könyvkedvelőknél és az irodalom iránt érdeklődőknél már régóta érzett hiányt fog pótolni a «*Havi Könyvészet*». Míg a mi magyar közönségünk pontos fölvilágosítást szerezhet magának a külföldön, különösen Németországban megjelent könyvekről, legjobb akarattal mellett sem volt abban a helyzetben, hogy tudomást szerezzen arról, vajjon *mi jelenik meg a magyar könyvpiacra*. *Toldi* Lajos könyvkereskedő czége, mely közel 50 év óta főnnáll, most a *magyar könyvpiacra megjelent összes újdonságokat, szakok szerint csoportosítva összegyűjti és Havi Könyvészet* cím alatt, mint folyóiratot a közönségnek csekély előfizetési áron rendelkezésére bocsátja. Az előfizetési árat alacsonyra szabta, hogy a nagyközönség körében is mennél szélesebb körben pártolásra találjon. Megjelenik minden hó 10-ike táján. A teljes anyagot fölkarolando, az év végén rendszeres tárgymutatót is készít, melyet annak idején az előfizetőknek ingyen bocsát rendelkezésére. A folyóirat előfizetési ára egész évre 1 korona, postán küldve 1 korona 50 fillér.

Dalnoki Béni. Igazán ritka és megható művészi jubileum volt az, melyet az Operaházban *Dalnoki* Béni, a kedvelt tenorista, a művészvilág népszerű «Béni bácsi»-ja ünnepelt. E semmiképpen sem sablonos ünnep jellemzésére elég annyit mondanunk, hogy az alkalmat rá az adta, hogy *Dalnoki* Béni kerek ötven esztendő telttől a színpadon a magyar színművészet és kultúra szolgálatában. *Háromszáz szerepen hétézer estén lépett föl és soha előadást le nem mondott.* A lelkiismeretes kötelességtudásnak, hivatás szeretetének és megbecsülésének olyan példájú az, mely igazán méltó a legmelegebb elismerésre és ünneplésre. Az ünnepi estén két kedves szerepét játszotta el *Dalnoki* Béni: Donathánt a «Nürnbergi babá»-ban és *Ferencz* szolgát a «Hoffmann meséi»-ben. Ezzel fejezte ki, hozzá méltó módon, köszönetét az ünneplésért a közönségnek és pályatársainak.

A Népszínház új igazgatója. A népszínházi bizottság sok huzavona és tárgyalás után bérbe adta a színházat tíz évre *Máder* Rezsőnek, az Operaház ez idő szerinti igazgatójának. A bizottságnak ez a döntése, úgy látszik, nem éppen szerencsés összetalálkozás az írói és művészi közvéleménnyel, amely szívesebben látná a Népszínház igazgatói székében a másik pályázót: *Ditrői* Mórt, a Víg-színház igazgatóját, aki előbb a kolozsvári Nemzeti Színházban, majd a Víg-színházban szerzett elévülhetlen érdemeket a magyar színészet művészi nivójának emelése körül. A jövő fogja megmutatni, kinek van igazsága. A fődolog most az lenne, hogy a Népszínház, ez a jobb sorsra érdemes, szerencsétlen műintézet s vele a népszínmű (nem a régi fajtát értjük) és a népies darabok általában új virágzásnak indulnának. *Máder* Rezső elég tetszetős programot adott ebben az új irányban is, de persze minden attól függ: be is tudja-e ezt a programot váltani? Mert a programokból már éppen elég volt.

Ör.

A HÉTRŐL

A király útja. A király jövő hónapban nagyobb utazást tesz. Mint jelentik, április 6-8-ika közt utazik Prágába. A király Prágában néhány ebédet és kihallgatást fog adni. O felseje a prágai látogatás után május közepéig Bécsben marad s azután két heti tartózkodásra Budapestre jön.

Az új Róma. Róma, az örök város megújodik. A rómaiak ugyanis óriási építkező és szépitő tervekkel foglalkoznak. Közöbön van elsősorban a rómaiak egy grandiózus tervének a teljesedése, az tudniillik, hogy csatorna kösse össze Rómát az *osztiai* tengeri kikötővel. Óriási összegbe kerül a dolog, de valóságos megváltást jelent az *Agro Romano* szerencsétlen lakóira és gazdáira nézve. Magában Rómában is rengeteg közmunkát végeznek, amelynek költsége egyformán jellemzi a nép áldozatkészségét és nagyarányú gazdagodását. Az egységes Olaszország első uralkodójának, *Viktor Emánuelnek* az emlékéit örökítik meg ama nagyszabású művel, a melynek az építése már évek óta tart s amely együtt véve *harminez millióba* kerül s a világnak talán legdrágább műemléke lesz. A *Tevere* partján épülő igazságügyi palotára eddig elköltöttek már *huszonöt milliót*, újabban ismét adtak erre a célra *három milliót*. A Tiberisz szabályozására *százöt milliót* szántak, a miből ebben az évben kifizetnek *nyolczvanöt*, a jövő évben *husz milliót*. Uj képviselőház építésére *hat és fél milliót* vesznek föl két év költségtévébe, a *Via Cavour* és a *Piazza Venezia* rendezésére, ami összefügg a *Viktor Emánuel-emlékmű* építkezésével, közel *tizenegy milliót* ad az állam jövedelméből a kormány. Megkezdik végül egy új hid építését is, ami szintén közel *négy millió* költséggel terheli meg Olaszország államháztartását.

Érdekes lelet. Nagy értékű és rendkívül érdekes leletről adtak hírt e héten a lapok. Könnyen Kálmán király 1096-ból való pecsétgyűrűje ez a lelet, amelyről szóló hírt *Horváth Sándor* országos levéltári fogalmazó terjesztette a nyilvánosság elé, mert az a földbirtokos, akie a vezetésessé, egyelőre nem akarja közölni a nevét. A Fertő-tó nyugati partján találta a gyűrűt egy béres, beleekelődve egy darab csaknem kőve keményedett rögbe. A földbirtokos óvatosan megszabadította a gyűrűt az idegen anyagoktól és nagy meglepődéssel olvasta a rajta lévő föliratot: COL/OMA/NNI. Elég jól kivehető volt a REGIS szó is. Van azonfelül a pecsétgyűrűben több véssé is. A pecsételő siklonon ismét a COLOMANNI (Kolománis) szó olvasható, jobbra ANULUS (Gyűrű), baloldalt REGIS van bevéssve. A gyűrű akkortájt kerülhetett Sopronnyegye földjébe, amikor Kálmán király 1096-ban Sopronnál fogadta a keresztes hadakat vezető Bouillon Gottfridet.

Husvétí kirándulás Olaszországba. A Középponti Menetjegyiroda március 23-án induló társasutazása iránt élénk érdeklődés mutatkozik. A változatos program Vellece, Firenze, Róma és Nápoly meglátogatását foglalja magában, öt napot számítva Rómára, ahol a társaság az örök város vezetésességei mellett, a világhírű husvétí ünnepeken és a pápai fogadásban is részt vesz. A részvételi díj az összes költségekkel együtt I. osztályban 450, II. osztályban 380 korona, amely, kívánatra, havonként 20 koronás utólagos részletekben is fizethető. Miután az olaszországi szállók husvétí zsulofsága miatt erre a társasutazásra csak korlátozott számban fogadnak el résztvevőket, igen ajánlatos a mielőbbi jelentkezés. Részletes prospektus a Középponti Menetjegyirodában (Budapest, Vigadó-ter 1.) kapható.

A felvidéki kivándorlás. A belügyminiszter erős kézzel nyúlt bele az elmúlt napokban a felvidéki kivándorlás kérdésébe. Miután a felvidéki kivándorlás még a tővényes formák megtartása mellett is szomorú arányokban emelkedik, gondoskodott a miniszter arról, hogy legalább a kivándorlással kapcsolatban üzött visszaélések szünjenek meg. Szigorú vizsgálatot vezetett a kivándorlási ügynökök kiphatalósására és kemény büntetéseket méretett rá a bünsőökre. Ezt a belügyminiszteri intézkedést nyilván megelégedéssel és hazafias örömmel fogadja az egész ország s a felvidéki nép érdekében kívánjuk, hogy a kivándorlás körül tapasztalható bünsűzelmek minél szigorubb büntetésben részesüljenek.

Ezüst-mise. Egy kiváló, nagyérdemű egyházférfitű ünnepelte e hónap első napjaiban a legnagyobb csendben áldozópapságának negyedszázados évfordulóját. Az Úrnak e szerény, de nemes szolgája *Jaczkovics Mihály*,

szentszéki ülnök, alapítványi pénztáros, a munkácsi egyházmegye tagja, aki érdemekben eltöltött, rendkívüli munkásságot fölmutató huszonöt esztendőre tekinthet vissza az oltár lépcsőjéről. E jeles lelkipásztor sok érdemét csak szerénysége tudja megközelíteni, a magyar gör. kath. társadalomnak azonban szívvel-lélekkel kell ünnepegni ilyen kiválóságot, akik apostoloskodásuk terén keresik a nagy magányosságot, hogy annál több keresztényi cselekedetet művelhessenek. *Jaczkovics Mihályt* ezüst-miséje alkalmából mi is szívünk egész melegével köszöntjük.

A Szent Bazil-rend internátusa. A Szent Bazil-rend ungvári monostorában létesítendő internátus eszméje mélyen áthatotta a gör. kath. társadalom lelkét. Mi annak idején részletesen megemlékeztünk e nemes mozgalomról, amely céljálul tűzte ki, hogy a szegény sorsú gör. kath. ifjak kevés díjért, később pedig teljesen ingyen a legmondosabb szellemi és anyagi ellátásban, valamint vállalásos nevelésben részesüljenek. A cél átértését mi sem jellemzi jobban, minthogy a nemes akció megvalósulására az egyházi és világi társadalom kebeléből sűrűn érkeznek az adományok. Ungvári tudósítónk ismét új adományokról ad hírt. Eddig összesen 4206 K 25 f gyűlt össze a Szent Bazil-rend internátusára. Az adományok *Homa Joachim* tartományfőnök címére, *Munkács-Csernekhegyre* küldendők.

Házasságok. Ungvárról jelentik: Ifj. *Hegedűs Ágoston* pályavégzett papnövendék e hónap 7-én esküdtött örök hűséget *Bacsinszky Mihály* nagylucskai esperes-lelkész leányának, *Irmának*. — *Balogh Bálint* pályavégzett papnövendék e hónap 9-én esküdtött hűséget *Lengyel Rózika* úrhölgynek, *Eperjén*en.

Kinevezések. A következő kinevezésekről kaptunk hírt a munkácsi egyházmegyéből. *Toma László*, e. m. tanulmányvégzett papnövendék e. m. levéltárossá és püspöki háznagygyá, *Volosin János*, nagydobos h. lelkész Nyirbéltekre, ifj. *Damjanovics Ágoston*, *ópályi* i. h. lelkész Nagydobosra, *Maxim Athanáz* szt. Bazil-rendi szerzetes áldozópap Timára segédlelkészül, *Szuk Ágoston* kiszolyvai h. lelkész Szántfalvára, *Bacsinszky Ernő* ungvárcsolynai s. lelkész Turturbesre h. lelkészül nevezettek ki. Több kántortanítói kinevezést is közölnek velünk. Így *Seszták Bertalan* okl. i. h. kántor Balsára r. kántorra, *Czapulics Károly* kiskupányi okl. kt. Kiskaradra, *Lukács László* felsőgerébenei állami el. isk. tanító Sárközujlakra, *Székta Mihály* várkulcsai okl. kt. Bányapatakra, k-tanítótól kinevezettek.

Halálozás. Amint részvétellel értesülünk, *Kökör-csényi Bazil* fülöpfalvai lelkész e hónap 5-én a haloklók szentségének ájtatos felvétele után elhunyt. Temetése e hónap 7-én volt.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE

Cs. Gy. Somogy. (Az *izgatókról*.) Az erős hazafias tüzzel írott költemény közléséről, a legnagyobb sajnálatunkra le kellett mondunk, mert tartalmánál fogva *politikai lapban* volna csak közreadható.

B. E. Budapest. (Félre! Vizio!) Valami, ügylátszik forr ezekben a versekben, de a nagy zavarosból még nem lehet kivenni: *tehetség-e* az a valami? A sok strofa között csak egyet találtunk, amely a nyomdafestéket megérdemi. Ime buzdítónak:

Bennem még meg van az, mi bennem nincs,
Amit sóvárgva, irigykedve néztek,
Amitől újult erőre kap lelkeim,
S röpöködni fel a nagy magasba készlet!
Nekem még van sok, nem teljesült álom,
S nincs szégyenem még, mit félve takarjak.
Félre az útból, hitvány, hitevesztett,
Kopott gúnyját, szárnyszeggett varjak!

K. K. Sajnálatunkra, későn érkezett s így már nem adhatuk. Máskor korábban és a papírosnak csak egyik oldalára tessék — *kopogtatni*.

V-i. (Márcziusi dalok). Becess levelelben azt írja, hogy dalaival «emeli óhajtaná az ünnepi hangulatot». No, az ilyen sorok ugyan éppen alkalmasak a hangulat emelésére:

Oh, márczius, márczius!
Hová lett a régi juss?

És ezt még a «javából» válogattuk!

H. D. Ezidőszertint nincs tudomásunk róla. Alkalmilag értesítjük.